

jamk

Lastensuojelun systeminen toimintamalli perhetyössä

Sirkka Karttunen

Opinnäytetyö, AMK

Joulukuu 2023

Sosionomi (AMK)

Karttunen, Sirkka

Lastensuojelun systeeminen toimintamalli ja perhetyö

Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Joulukuu 2023, 29 sivua.

Sosionomin tutkinto-ohjelma. Opinnäytetyö AMK.

Julkaisun kieli: suomi

Julkaisulupa avoimessa verkossa: kyllä

Tiivistelmä

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää Pohjois-Savon hyvinvointialueen perhetyöntekijöiltä heidän osallisuuttaan työyksikössään lastensuojelun systeemiseen toimintamalliin tällä hetkellä. Lastensuojelun systeemisen toimintamallin toimivuutta on tutkittu, mutta näkökulmat näissä jäävät yleensä sosiaalityön puolelle. Tämän vuoksi tässä tutkimuksessa keskitytään perhetyön näkökulmaan osana lastensuojelun systeemistä toimintamallia.

Tutkimus toteutettiin laadullisena ja sen aineisto kerättiin kyselyllä lokakuussa 2023. Kyselyyn osallistui 20 perhetyöntekijää eri puolilta Pohjois-Savon hyvinvointialuetta, kyselyn toteutuksen aikana alueella työskenteli 45 perhetyöntekijää. Tutkimukseen osallistuneista henkilöistä suurin osa kertoi, ettei ole osallistunut toimintamallin koulutuksiin sekä lähes jokainen kertoi, ettei osallistu työyksikkönsä lastensuojelun systeemisen toimintamallin tiimeihin. Vastaajat kokivat lastensuojelun systeemisestä toimintamallista olleen hyötyä, kun viikkokokouksessa on keskusteltu avoimesti, kunnioittavasti sekä rehellisesti asiakkaan tilanteesta. Uusien näkökulmien saamista eri asiakastilanteisiin arvostettiin, mutta eniten tästä hyötyvät tutkimukseen osallistuneiden mielestä sosiaalityöntekijät. Perhetyöntekijöistä valtaosa kuitenkin näkivät tärkeänä oman osallisuuden toimintamallissa sillä tekevät konkreettisesti työtä perheiden parissa. Useampi vastaaja toivoi, että kyseinen toimintamalli tulisi käyttöön omassa työyksikössä, jotta perheille voidaan taata laadukasta palvelua.

Tutkimuksessa nousi esille, että perhetyöntekijä pystyy osana moniammatillista työryhmää tuomaan arvokasta tietoa perheen tilanteesta muiden ammattilaisten tietouteen. Tämä ilmentää systeemistä työtettä konkreettisesti ja olisi tärkeää, että nämä vuorovaikutustilanteet siirtyisivät myös muiden perheen ammattilaisten tietouteen. Toisin sanoen tutkimus osoittaa, että perhetyöntekijöillä on halukkuutta ja kiinnostusta lastensuojelun systeemistä toimintamallia kohtaan sekä sen myötä tiiviimpään työskentelyyn asiakkaan kanssa eri ammattilaisten kanssa.

Avainsanat (asiasanat)

Perhetyö, lastensuojelu, lastensuojelu systeeminen työote, systeeminen toimintamalli

-

Karttunen Sirkka

Systemic practice model of protection and family work

Jyväskylä: JAMK University of Applied Sciences, December 2023, 29 pages.

Bachelor's Degree Programme in Social Services. Bachelor's thesis.

Permission for open access publication: Yes

Language of publication: Finnish

Abstract

The purpose of the study was to find out from family workers in the wellbeing services county of North Savo about their involvement in the systemic practice model of child welfare in their work unit at the moment. The functionality of the systemic practice model of child welfare has been studied, but the perspectives on these are usually left to social work. For this reason, this study focuses on the perspective of family work as part of a systemic approach to child protection.

The study was carried out qualitatively and its data was collected using a survey in October 2023. A total of 20 family workers from different parts of the wellbeing services county of North Savo participated in the survey, and 45 family workers worked in the area during the implementation of the survey. Many of the participants in the study said that they had not participated in the training of the practice model and almost all said that they did not participate in the teams of the systemic practice model of child welfare in their work unit. The respondents felt that the systemic practice model of child welfare had been useful when the weekly meeting had openly, respectfully, and honestly discussed the client's situation. Gaining new perspectives on different client situations was appreciated, but according to the survey participants, social workers benefit the most. However, many family workers considered it important to participate in the practice model, as they work concretely with families. More respondents hoped that this operating model would be introduced in their own work unit to guarantee high-quality services for families.

The study revealed that a family worker is able to bring valuable information about the family's situation to the attention of other professionals as part of a multidisciplinary working group. This is a concrete expression of the systemic approach to work, and it would be important that these interaction situations would also be brought to the attention of other family professionals. In other words, the study shows that family workers are willing and interested in the systemic practice model of child welfare and, consequently, in working more closely with the client with different professionals.

Keywords/tags (subjects)

Family work, child protection, child protection systemic practice model, systemic work sample

Miscellaneous (Confidential information)

-

Sisältö

1	Johdanto	1
2	Lastensuojelun systeminen toimintamalli.....	3
2.1	Lastensuojelun systemisen toimintamallin käyttöönotto Suomessa	4
2.2	Systeminen työote	5
2.3	Moniammatillinen työskentely	6
3	Perhetyö.....	7
3.1	Perhetyön malli	8
3.2	Perhetyö Suomessa.....	9
4	Tutkimuksen toteutus.....	11
4.1	Menetelmät.....	12
4.2	Sisällönanalyysi.....	12
5	Tutkimustulokset.....	13
5.1	Lastensuojelun systemisen toimintamallin käyttö.....	13
5.2	Kokemus lastensuojelun systemisen toimintamallin käytöstä	14
5.3	Perhetyöntekijän osallistuminen lastensuojelun systemiseen toimintamalliin	15
6	Johtopäätökset.....	17
7	Eettisyys ja luotettavuus	19
8	Lastensuojelun systeminen toimintamalli tulevaisuudessa	20
	Lähteet	23
	Liitteet	25
	Liite 1. Kyselyn runko	25
	Liite 2. Saatekirje esihenkilöille	28
	Liite 3. Saatekirje perhetyöntekijöille	29

Taulukot

Taulukko 1 Perhetyön määrä lapsiperhepalveluiden ja lastensuojelun tehostetussa perhetyössä. THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2023.....	10
Taulukko 2 % osuus kaikista kodin ulkopuolelle sijoitetuista lapsista. THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2023.	11
Taulukko 3 Perhetyöntekijöiden määrä kouluttautuneisuudessa ja osallisuudessa lastensuojelun systemiseen toimintamalliin.	14
Taulukko 4 Perhetyöntekijöiden kokemus lastensuojelun systemisestä toimintamallista asiakastilanteissa.....	16

1 Johdanto

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan lastensuojelun systeemistä toimintamallia perhetyössä. Valitsin aiheen sen vuoksi, että kyseinen toimintamalli on jalkautunut Pohjois-Savon hyvinvointialueelle viimeisten vuosien aikana ja on tämän vuoksi uudenlainen toimintatapa. Olen itse kiinnostunut perhetyöstä ja asiakkaan osallistamisen vahvistamisesta hänen asiakkuusprosessinsa aikana sekä asiakaslähtöisyyden vahvistamisesta systeemisen työtteen keinoja käyttäen, kuten asiakkaan kunnioittava kohtaaminen ja lupaa pyytävä työote. Kyseessä on vuorovaikutusstrategia asiakassuhteessa, jossa työntekijä kysyy asiakkaalta lupaa jokaiseen työskentelyn vaiheeseen. Kävin lastensuojelun systeemisen toimintamallin koulutuksen vuoden 2022 lopussa, minkä myötä oma mielenkiintoni toimintamallia kohtaan heräsi. Jäin koulutuksen jälkeen pohtimaan, mikä perhetyöntekijän rooli on lastensuojelun systeemisessä toimintamallissa ja mitä osaamista se tuo työhön.

Tällä hetkellä ei ole paljoa tutkimusta systeemisestä toimintatavasta perhetyön näkökulmasta. Lastensuojelun systeeminen toimintamalli on rantautunut suomeen alle kymmenen vuotta sitten ja sen järjestelmällistä käyttöönottoa valtakunnallisesti on ryhdytty viemään eteenpäin vuonna 2016 osana lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa. (Aula 2019, 99.) Mielenkiintoista on tarkastella, kuinka toimintamalli on lähtenyt löytämään paikkansa osana lastensuojelun perhetyön työskentelyä. Opinnäytetyö antaa arvokasta tietoa perhetyöntekijöiden halukkuudesta käyttää lastensuojelun systeemistä toimintamallia osana työtään, sekä heidän osallisuuttaan ja käsitystään toimintamallista tällä hetkellä.

Lastensuojelun systeemisellä toimintamallilla haluttiin tuoda lastensuojelun kentälle yhtenäinen toimintamalli ja tiimi, johon kuuluu sosiaalityöntekijän lisäksi perheterapeutti. Tarkoituksena oli vastata työskentelyn tehokkuuteen ja tarjota uusi näkökulma asiakkaan tilanteeseen, jossa tarkastellaan ihmisten välisiä vuorovaikutussuhteita. Systeemisessä työskentelyssä tarkoituksena on saada asiakas aktiiviseen rooliin yhdessä moniammatillisen työryhmän kanssa. Tällöin saavutetaan vaikuttavampaa lastensuojelutyötä sekä päästään parempaan yhteisymmärrykseen asiakkaan kanssa. (Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinnin laitos 2020.)

Ennen hyvinvointialueille siirtymistä oli tarkoituksena saada lastensuojelun systeemisestä toimintamallista yhtenäinen tapa koko Suomen alueella sosiaalihuollossa. Aiemmin työyksiköitä koulutti Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, kunnes vuoden 2020 jälkeen LUMO-hanke ryhtyi kouluttamaan työyksiköitä. Lastensuojelun systeeminen toimintamalli on osa alkuperäistä Hackneyn mallia, joka on kehittäneet Isabelle Trowler ja Steve Goodman Lontoossa vuonna 2007. Hanke ohjaa alkuperäisen Hackneyn mallin mukaan lastensuojelun systeemiselle toimintamallille strukturoidun rungon sekä määrittänyt ketkä ammattilaiset osallistuvat asiakkaan lisäksi viikkokokoukseen. Perusajatukseksi on, että viikkokokoukseen osallistuvat perheen sosiaalityöntekijä, konsultoiva sosiaalityöntekijä, perheterapeutti, koordinaattori/sosiaaliohjaaja sekä perheen kanssa työskenteleviä ammattilaisia. Näiden henkilöiden lisäksi tapaamiseen osallistuu 2–4 henkilöä, jotka muodostavat reflektiivisen työryhmän. Näin ollen perhetyöntekijän osallistuminen lastensuojelun systemaattiseen viikkokokoukseen ei ole automaatio. (Malinen 2023.)

Teoriatiedon haussa on käytetty järjestelmällistä kirjallisuushakua eli systemaattista työskentelymallia tiedon keruussa. Etsin olemassa olevaa tutkittua tietoa systeemisestä työskentelystä, perhetyöstä ja lastensuojelun systeemisestä toimintamallista. Tällä tavoin sain tietooni, mitä on jo selvitetty ja miten toimintamalli on lähtenyt Suomessa käytännössä toimimaan. Tutkimuksen tietoperustassa on käytetty tällä hetkellä saatavilla olevia tutkimuksia koskien lastensuojelun systeemisestä toimintamallia, kuten Aaltio Elinan ja Isokuortti Nannen valtakunnallista arviointia systeemisen lastensuojelun toimintamallin pilotoinnista. (Aaltio & Isokuortti 2019.)

Hakusanoina tietoperustan materiaalin keräämisessä toimivat: ”systeeminen työote”, ”systeeminen toimintamalli”, ”systeeminen lastensuojelu”, ”lastensuojelun systeeminen toimintamalli”, ”Perhetyö”, ja ”lastensuojelun perhetyö.”

Aineiston haussa on käytetty muun muassa finna.fi-palvelua, Google Scholar ja STM:n hallinnon alan avointa julkaisuarkistoa. Kansainvälisiä lähteitä tutkimustyön teoriapohjaan on haettu muun muassa Scopuksesta.

2 Lastensuojelun systeeminen toimintamalli

Systeeminen lastensuojelu on saanut mallin vuonna 2007 Lontoossa luodusta Hackneyn mallista. Kyseinen työskentelymalli kehitettiin silloin ratkaisemaan Englannissa lastensuojelullisia haasteita kuten työskentelyn tehottomuutta, työntekijöiden vaihtumista ja lastensuojelun byrokraatisoitumista. Suomessa lastensuojelun systeemistä toimintamallia ryhdyttiin kehittämään lapsi- ja perhepalveluiden muutos ohjelmassa vuonna 2016. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020)

Hackneyn mallia on tutkittu ja arvioitu laajasti. Muun muassa sosiaalipolitiikan professori Eileen Munro kirjoittama arviointi raportti vuonna 2011 sekä Forrester Donald ym. vuonna 2013 kirjoittama arviointi kolmesta yksiköstä, joissa toimintamalli otettiin käyttöön. Fagerström (2016) kuvaa Hackneyn mallia Forresteria (2013) lainaten kuinka hänen raporttiansa on pyritty tarkastelemaan Hackneyn mallia laajasti ja arvioimaan sen vaikuttavuutta työtulokseen ja palvelun laadukkuuteen. Hackneyn mallin huomattiin vähentävän kolmessa lastensuojeluyksikössä työntekijöiden työtaakkaa ja heille jäi enemmän aikaa asiakkaiden kanssa. Tärkeimmät vaikuttavat asiat olivat tiimin rakenne ja tehtävien jako sekä yksikkökoordinaattorin osallisuus. Yksikkökoordinaattori vähensi sosiaalityöntekijöiden työ määrää auttamalla muun muassa dokumentoinnilla. Lisäksi terapeutin mukaan otto osaksi työryhmää vähensi työtaakkaa. Työn vaikuttavuuden vuoksi oli tärkeää, että työtapa organisoidaan uudella tavalla. Työn uudelleen organisoinnilla oli tavoitteena, että kynnys palveluiden käyttämiseen olisi matalampi ja asiakkuudet lastensuojelussa lyhenisivät. Vuosien 2007 ja 2013 välillä, kun Hackneyn mallia käytettiin, saatiin huostaanottojen määrä vähenemään neljälläkymmenellä prosentilla ja työtä saatiin muutettua enemmän ennaltaehkäisevään suuntaan. (Fagerström 2016, 33–34.)

Myös Suomessa vuonna 2017 Yle uutisoi kuinka Mäntsälässä ja Pornaisissa lasten huostaanottojen määrä oli vähentynyt. Syynä vähenemiseen oli käyttöön otettu Hackneyn malli ja tällä saatiin vähennettyä huostaanottojen määrä kolmessa vuodessa 70:stä alle 30:een. Samalla sosiaalityöntekijöiden työmäärä väheni ja lastensuojelun kulut pienenivät huomattavasti 4,1 miljoonasta eurosta 2,9 miljoonaan euroon. (Virtanen 2017.)

Lastensuojelussa systeemisessä toimintamallissa halutaan luoda lastensuojelun kentälle yksi yhteinen tiimi, johon kuuluu sosiaalityöntekijöiden lisäksi perheterapeutti. Tällä hetkellä toimintamallissa ei ole nimetty työskentelyn runkoon vakituisesti kuuluvaksi perhetyöntekijää.

Perheterapeuttinen ajattelumalli tuo mukanaan uuden näkökulman, jossa kiinnitetään huomiota ihmisten välisiin vuorovaikutussuhteeseen. Tällöin huomio ja ajattelu ei kiinnity ainoastaan siihen, että ongelma johtuu ainoastaan yhdestä henkilöstä. Toimintamalli pohjautuu hyvin paljon moniammatilliseen työskentelyyn. (Malinen 2023.)

Lastensuojelun systeemisessä työmallissa pohjana toimii avoin, kysyvä ja kuunteleva työskentely, jossa asiakas on aktiivisessa roolissa. Perheiden kohdalla halutaan kiinnittää huomiota lasten ja nuorten kokemuksiin yhtä lailla kuin vanhempien. Tämä vaatii ammattilaisen osalta kunnioittavaa, dialogista ja ratkaisukeskeistä vuorovaikutusta asiakkaan suuntaan. Lastensuojelun systeemisellä työmallilla pyritään pääsemään parempaan yhteisymmärrykseen asiakkaan kanssa ja saavuttaa vaikuttavampaa lastensuojelutyötä. Työntekijöiden kohdalla malli vaikuttaa positiivisesti työhyvinvointiin, sekä vahvistaa ammattitaitoa ja moniammatillista työskentelyä eri ammattilaisten välillä. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020.)

2.1 Lastensuojelun systeemisen toimintamallin käyttöönotto Suomessa

Lapsi- ja perhepalveluiden muutos ohjelman myötä systeemistä lastensuojelua pilotoitiin Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tutkimushankkeissa vuosina 2017–2018. Tällöin hankkeeseen osallistui neljätoista maakuntaa. Toimintamallin kouluttajakoulutus käynnistyi keväällä 2017 ja ensimmäiset moniammatilliset tiimit aloittivat toimintamallin kokeilut syksyllä 2017. Lastensuojelun systeemisen toimintamallin pilotointia toteutettiin lastensuojelun eri prosessien vaiheista aina jälkihuoltoon saakka vuoden 2018 aikana. (Aaltio & Isokuortti 2019, 69.)

Pilotointiin osallistuneista henkilöistä 44 % koki, että pilotointi lisäsi heidän kuormitustaan. Tästä huolimatta puolet vastaajista, jotka kokivat kuormituksen lisääntyneen, olivat halukkaita jatkaamaan toimintamallin toteutusta. Paikallisella tasolla suurin haaste toimintamallin toteutukseen oli suuret asiakas määrät yhtä sosiaalityöntekijää kohtaan. Suosituksena oli, että pilotoinnin ajan yhdellä työntekijällä olisi 20 asiakasta, mutta todellisuudessa asiakkuuksien määrä pilotoinnin aikana oli noussut 32 asiakkaasta 37 asiakkaaseen. (Aaltio & Isokuortti 2019, 7.)

Toimintamallin täysimääräinen toteuttaminen vaatii kuitenkin lisää harjoittelua, kouluttautumista sekä esimiestasolta työskentelyn muuttamista niin, että mallin soveltaminen käytännössä on mahdollista. Pilotoinnista saatiin positiivisiakin tuloksia, kun pilotointiin osallistuneista ammattilaisista 79 % oli halukkaita jatkamaan työskentelyä toimintamallin mukaan, 76 % suosittelisi toimintamal-

lia kollegoilleen ja ainoastaan 46 % koki työn kuormituksen lisääntyneen toimintamallin myötä. Hyvän palautteen myötä työntekijät kokivat hyötynneen asiakastapausten yhteisistä käsittelyistä sekä perheterapeutin osallistumisen viikkokokouksiin. (Aaltio & Isokuorti 2019, 6.)

Pilotoinnin sekä lapsi- ja perhepalveluiden muutos ohjelman jälkeen lastensuojelun systeemistä toimintamallia on suomessa viety eteenpäin muun muassa LUMO-hankkeen myötä vuosina 2020–2022 Itä- ja Keski-Suomessa. Hanke tuotti koulutusta alueen lastensuojelun työntekijöille sekä materiaaleja ja esitteitä systeemisen työn levittämistä varten.

Koulutuskokonaisuudet koostuivat kuudesta tapaamisesta, joissa käytiin systeeminen työskentelymalli läpi. Työskentelyn tukena systeemisiin asiakas tapaamisiin opastettiin muun muassa kolme taloa ja sukupuu työskentely asiakkaiden kanssa. Koulutuskokonaisuus piti sisällään tämän lisäksi systeemisen viikkokokouksen harjoittelua ja systeemisen tiimin pitämistä asiakastilanteissa. Koulutuksen jälkeen lastensuojelun ammattilaiset jatkavat itsenäisesti työskentelymallin harjoittelua ja käytäntöön viemistä (Malinen 2023.)

Lumo- hankkeessa haluttiin antaa selkeä ja strukturoitu pohja Hackneyn mallin mukaisesti, miten viikkokokoukset ja tiimit kulkeutuvat sekä ketä näihin osallistuvat. Perusajatuksena on, että perheen lisäksi tapaamisen osallistuu perheen sosiaalityöntekijä, vastaava sosiaalityöntekijä, perheterapeutti ja perheen parissa työskenteleviä henkilöitä, jotka perhe kokee tärkeäksi osallistua. Tämän lisäksi tapaamiselle osallistuu 2–4 henkilöä, jotka refleктоivat perheentilannetta ja nostavat esille hypoteeseja, mistä haasteet voivat johtua. Perhe on ennen tapaamista miettinyt yhdessä oman sosiaalityöntekijän kanssa, mihin haasteeseen he haluaisivat tapaamisella ratkaisuja ja perheen kanssa on mahdollisesti tehty aikajana sekä sukupuutyöskentelyä. Yleensä tapaaminen perheen kanssa kestää 1–1,5 tuntia ja tapaamisen lopussa sovitaan konkreettisesti, mitä kukakin tekee ja milloin tavataan uudelleen. (Malinen 2023.)

2.2 Systeminen työote

Systemisessä toimintamallista käytetään systeemistä työotetta, tämän vuoksi on tärkeää tiedostaa, mitä systemisellä työllä tarkoitetaan. Systemisellä työotteella tarkoitetaan tapaa, jossa ei tarkastella yksilön ominaisuuksia vaan häneen vaikuttavaa ympäristöä ja vuorovaikutussuhteitaan. Työotteen keskiössä on ajatus, että ongelmat ratkeavat siinä ympäristössä, jossa ne ovat alun perin syntyneetkin. Systemisessä työssä halutaan keskittyä yksilön sekä hänen läheisverkostonsa

historiaan ja tapahtumiin, jotta pystytään ymmärtämään kokonaiskuva. Työotteessa ei haluta keskittyä niinkään yksilön oireisiin tai ongelmalliseen käytökseen, vaikka sen huomioiminen kuuluu osaksi työskentelyä. Työskentely pohjautuu kunnioittavaan kohtaamiseen, lupaa pyytävään työotteeseen ja dialogisuuteen. (Turkka & Saarholm 2023, 255–258.)

Systeemisessä työskentelyssä on tärkeää, että työntekijä kykenee sitoutumaan tietynlaiseen epä-tietoisuuteen ja dialogisuuteen. Työskentelyn pohjana toimii tietynlainen kontrolli, säännöt ja menetelmä- ja tekniikkakeskeisyyttä, mutta samalla puhdas uteliaisuus ja kiinnostus asiakasta kohtaan. Systeeminen työote mahdollistaa sekä-että-ajattelun, kehämäiset tulkinnat tilanteista, erilaiset lähestymis- ja ajattelumallit sekä monimaisuuden ja erilaisuuden arvostamisen. Tämän vuoksi työotteeseen kuuluu vahvasti hypoteesien luomista tilanteista ja pohdintaa, kuinka eri suhteita saadaan parannettua. Parhaimmillaan hyvä hypoteesi luo olettamuksen kuinka näkyvä käytös, systeemin uskomukset tai jäsenten väliset suhteet liittyvät toisiinsa. (Turkka & Saarholm 2023, 255–258.)

2.3 Moniammatillinen työskentely

Lastensuojelun systeeminen toimintamalli toimii moniammatillisen työskentelyn pohjalta. Tämän vuoksi on tärkeää tarkastella, mitä moniammatillinen työskentely tarkoittaa. Moniammatillisesta työskentelystä puhutaan, kun kyseessä on työryhmä, joka koostuu eri alan ammattilaisista. Esimerkkinä moniammatillisesta työryhmästä voi olla kokoonpano, jossa työskentelee sosiaalityöntekijä, lääkäri, päihdetyöntekijä, koulukuraattori ja mielenterveystyöntekijä. Moniammatillisen työskentelyn tarkoituksena on koota ryhmä eri asiantuntijoista, jotka yhdistettynä pyrkivät pääsemään parhaaseen lopputulokseen asiakkaan näkökulmasta. Toisinaan asiakas asiat ovat liian haastavia yhden ammattilaisen ratkaistavaksi, jolloin moniammatillinen yhteistyön mahdollisuus olisi tärkeää olla olemassa. Moniammatilliseen työskentelyyn kuuluu kuusi keskeistä asiaa onnistuneen työskentelyn takaamiseksi. Nämä asiat ovat selkeät roolit ja tavoitteet, yhtenäinen identiteetti, työn vastuun jaksaminen sekä yhtenäinen riippuvuus. (Reeves, Xyrichis, & Zwarenstein 2018.)

Moniammatillinen yhteistyö on asiakkaan ja työntekijän kannalta antoisa työskentelymuoto. Moniammatillinen työryhmä mahdollistaa kattavan kokonaiskuvan asiakkaan tilanteesta, sillä jokainen työntekijä tuo oman näkemyksensä ja ammattitaidon työryhmään. Tämä mahdollistaa sellaisen asioiden huomaamisen, mitkä jäisivät huomaamatta, mikäli asiaa tarkasteltaisiin vain yhden

ammattilaisen näkökulmasta. Kuitenkin on tärkeää, että työryhmässä annetaan jokaiselle ammattilaiselle mahdollisuus tuoda oma näkökulma esille, eikä korosteta ainoastaan yhden ammattilaisen näkemystä. Moniammatillinen työryhmä on onnistunut, kun asiakas saa kokonaisvaltaisen avun omaan tilanteeseensa ja on selkeästi sovittu, miten jatkossa työskennellään. Asiakkaan kannalta on tärkeää, että hänen kanssaan on sovittua, ketkä ammattilaiset hän koee tärkeäksi osallistua työskentelyyn. (Reeves, Xyrichis & Zwarenstein 2018.)

Moniammatillinen työskentely vähentää päällekkäisen työn tekemisen eri toimijoiden välillä. Yhtenäisellä työryhmällä saadaan selkeä kuvaus, keitä ammattilaisia työskentelee asiakkaan kanssa ja minkälaista työskentelyä on tehty. Moniammatillisessa työryhmässä päästään pohtimaan, millaisilla palveluilla voidaan edistää asiakkaan tilannetta sekä yhdessä asiakkaan kanssa miettimään ratkaisua hänen tilanteeseensa. Yhtenäinen työryhmä poistaa asiakkaan kohdalta kuormitusta, kun hänen ei tarvitse usean eri toimijan kanssa käydä samoja asioita läpi ja muistaa toimia viestin viejänä eri ammattilaisten välillä. Tämän vuoksi onkin tärkeää ja positiivista, että moniammatillinen työskentely on lisääntynyt viime vuosina etenkin sosiaali- ja terveysalalla. (Reeves, Xyrichi, & Zwarenstein 2018.)

3 Perhetyö

Reijosen (2005), mukaan lastensuojelun perhetyö on lähtöisin sodan jälkeiseltä ajalta, jolloin Mannerheimin lastensuojeluliitto ryhtyi pitämään kurssuja kodinhoidon työhön. Kurssin käytyä työntekijät tarjosivat varattomiin ja moni lapsisiin perheisiin äideille työvoima-apua sekä neuvoa lasten ja kodin hoidossa. Vuonna 1976 yhteistyöhön Mannerheimin lastensuojeluliiton kanssa tuli sosiaalihallitus, jolloin aloitettiin tehostetun perhetyön kokeilut. Tämä työskentely muoto oli tarkoitettu perheille, joilla oli moninaisia ongelmia ja keskeiset teemat työskentelyssä olivat vanhempien opastus lasten- ja kodinhoidossa sekä kannustaminen vuorovaikutukseen perheen ympäristön kanssa. Vuonna 1980 perhetyötä pystyttiin tarjoamaan perheille 80 eri kunnassa. (Reijonen 2005, 8–9.)

Muutos lastensuojelun perhetyössä tapahtui 1980 ja -90 lukujen vaiheessa, jolloin kunnat alkoivat palkata työntekijöitä perhetyöntekijä nimikkeellä. Työskentely kohdistui tällöin lastensuojelun avo-

huollon puolelle ja tarkoituksena oli tukea perhetyöllä jo tarjottavia sosiaalityön ja kotihoidon palveluita. Tämän lisäksi ryhtyi suomeen muodostumaan perhetyötä tarjoavia yhteisöjä, jotka eivät olleet sidoksissa lastensuojelun laitosrakenteisiin. (Reijonen 2005, 8–9.)

Vuonna 1936 Suomeen laadittiin lastensuojelulaki, jonka tarkoituksena oli määrittää lapsen oikeudet turvalliseen kasvuympäristöön, monipuoliseen kehitykseen ja erityiseen suojeluun. Laissa säädettiin kuinka lasten ja nuorten hyvinvointia tulisi edistää sekä miten lastensuojelu järjestetään ja kehitetään. Tämän jälkeen lastensuojelulaki on uudistettu vuosina 1984 ja 2007.

Perhetyön toteuttamisesta on määritetty laissa kohdassa lastensuojelun avohuollon tukitoimet 36§, tehostettu perhetyö. Kyseistä palvelua tulee järjestää perheelle, mikäli perhe tarvitsee sitä sosiaalityöntekijän ja perheen arvion mukaan. (Lastensuojelulaki 2007/417.)

Lastensuojelulain lisäksi perhetyöstä on säädetty sosiaalihuoltolaissa. Kyseisessä laissa perhetyön tarkoitus on tukea perhettä sosiaaliohjauksella tai muulla perheen tarvitsemalla avulla. Perhetyön tarkoituksena on tarjota perheelle tukea ja ohjausta omien voimavarojen vahvistamiseksi ja perheen keskinäisten vuorovaikutussuhteiden parantamiseksi. Perhetyön alle on määritetty lapsiperheiden kotipalvelut, johon sisältyy hoivaa ja huolenpitoa, lapsen hoidon ja kasvatuksen tukeminen, kodinhuolto ja muiden perheen jokapäiväiseen elämään kuuluvien toimintojen suorittaminen tai niissä avustaminen. Perhetyötä tarjotaan erityistä tukea tarvitsevan lapsen tai nuoren terveyden ja kehityksen turvaamiseksi. (Sosiaalihuoltolaki 2014/1301.)

3.1 Perhetyön malli

Perhetyön mallia määrittelevät lastensuojelu- ja sosiaalihuoltolaki. Laki pitää sisällään kenellä on vastuu järjestää palvelua, kenelle palvelua järjestetään ja miten organisaatiossa on määritetty perhetyön tehtäväkuva. Perhetyöhön vaikuttaa oleellisesti perheen tuen ja avun tarve, mitkä ovat jokaisessa perheessä yksilölliset. Perhetyö jaotellaan ennalta ehkäisevään, varhaiseen tukemiseen ja puuttumiseen sekä tehostettuun ja korjaavaan perhetyöhön. Työskentely voi olla välillistä tai välitöntä työskentelyä riippuen kohdistuuko työskentely perheen yhteen jäseneseen vai koko perheeseen. (Reijonen 2005, 25–30.)

Vuonna 2016 lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmassa toteutettiin mallintamis- työskentelyä, jonka tarkoituksena oli lastensuojelun tavoitteiden ja kehittämissuuntien määrittelyä. Osana mallintamis- työskentelyä oli lastensuojelun systemisen toimintamallin toteuttaminen. Työskentely kohdistui lastensuojelun sosiaalityöhön, perhetyöhön ja perhekuntoutukseen. Työskentelyn myötä haluttiin sanoittaa selkeämmin niin palvelun tuottajille kuin perheille, miten perhetyötä toteutetaan konkreettisesti. Keskeiset elementit perhetyössä ovat perhetilanteen arviointi, tuen tarpeiden arviointi, ohjaus, konkreettinen apu, hoito ja kuntoutus, lähiverkoston tuki ja lapsen suojelu. Perhetyöntekijä arvioi työskentelyn aikana lapsen etua, tuottaa tietoa koskien lapsen etua ja seuraavaa tilannetta. Lapsen suojelu tarkoittaa käytännössä lapsen tarpeiden esiin tuomista ja vanhempien tuen tarpeen sanoittamista. Työskentelyssä on tärkeää saada lapsen ääni kuuluviin ja kokemus, että hän tulee kohdatuksi ja nähdyksi työskentelyn aikana. (Alatalo, Lappi & Petrelius, 2017. 26–27.)

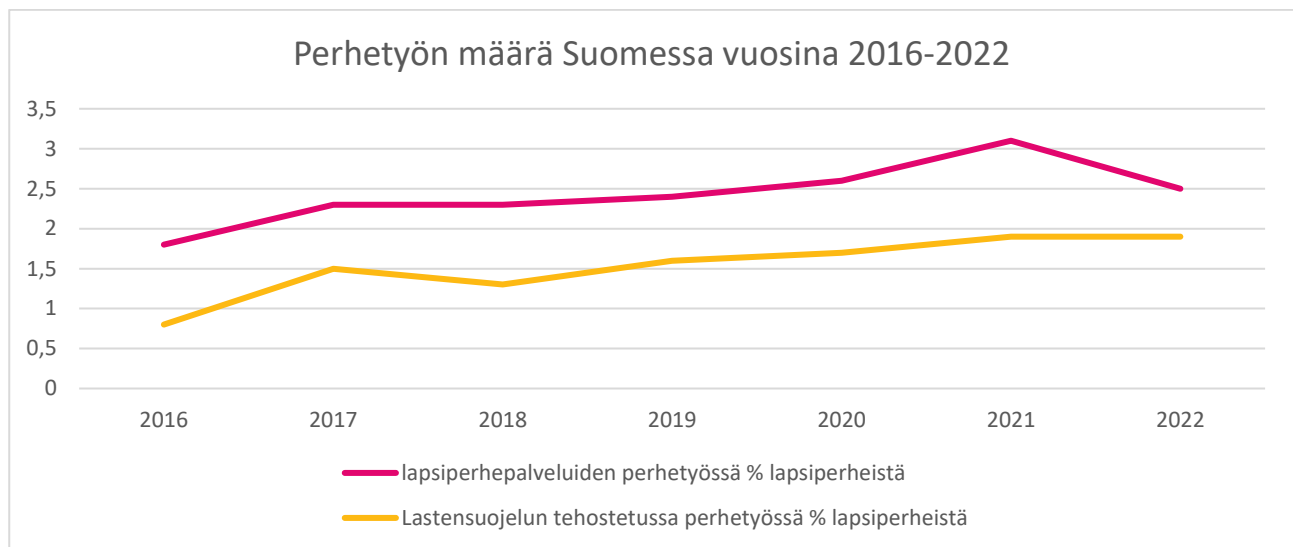
Työryhmässä todettiin, että lastensuojelun perhetyössä on tärkeää työntekijältä löytyvän osaamista eri-ikäisten lasten turvallisuuden tunteen vahvistamiseen, lapsen kohtaamiseen ja lasten vanhempien tukemiseen. Yleensä lastensuojelun perhetyön taustalla on perheessä ilmennyt väkivallan käyttö, päihde- ja mielenterveysongelmat ja näihin olisi hyvä olla perhetyöntekijällä osaamista. Työntekijän tulisi uskaltaa tarttua perheen ongelmiin jo varhaisessa vaiheessa ennen tilanteen eskaloitumista vakavampiin haasteisiin.

Työryhmä käsitteli vuonna 2009 laaditun lapsikeskeisen hyvinvointimallin huomioimista osana perhetyötä. Hyvinvointimalli on luotu lasten haastattelujen perusteella, ja sen myötä keskeisiksi teemoiksi nousivat emotionaalinen hyvinvointi ja ihmissuhteiden toimivuus. Tähän liittyvät osa-alueet olisivat tärkeä ottaa systemisesti esiin lapsen kanssa asiakasprosessin eri työskentelyvaiheissa. Tämän myötä työryhmässä nousikin esille kuinka tärkeää olisi perhetyössä käyttää konkreettisesti lapsikeskeisiä työmenetelmiä ja välineitä. (Alatalo, Lappi & Petrelius, 2017. 29.)

3.2 Perhetyö Suomessa

Perhetyön tarve perheissä on lisääntynyt vuosien aikana, mutta tarpeeseen ei ole pystytty vastaamaan samaan tahtiin. Tämä selviää vuonna 2023 tehdyssä tutkimuksessa tyydyttämätön palvelutarve lapsiperheitä tukevissa sosiaalipalveluissa sekä THL:n ylläpitämästä sotkanet tilastoinnista. Tutkimuksessa selvitettiin saavatko pienten lasten perheet heitä tukevia sosiaalipalveluita ja ammattilaisten apua. Tutkimuksen mittarina toimi vanhempien oma arvio siitä tyydyttikö palvelu ja

tuen saaminen heidän tarpeitaan. Tutkimuksen kohteena olivat perhetyö, lapsiperheiden kotipalvelu ja vanhempien saama tuki eri ammattilaisilta. Tärkeää on kuitenkin tässä huomioida, että tutkimus on toteutettu perheen neljävuotiaan lapsen laajassa terveystarkastuksessa, jolloin perheet, joilla ei ole tämän ikäisiä lapsia ovat tutkimuksesta jääneet ulkopuolelle. (Ilmarinen, Vuorenmaa, Karvonen & Lammi-Taskula 2023.)

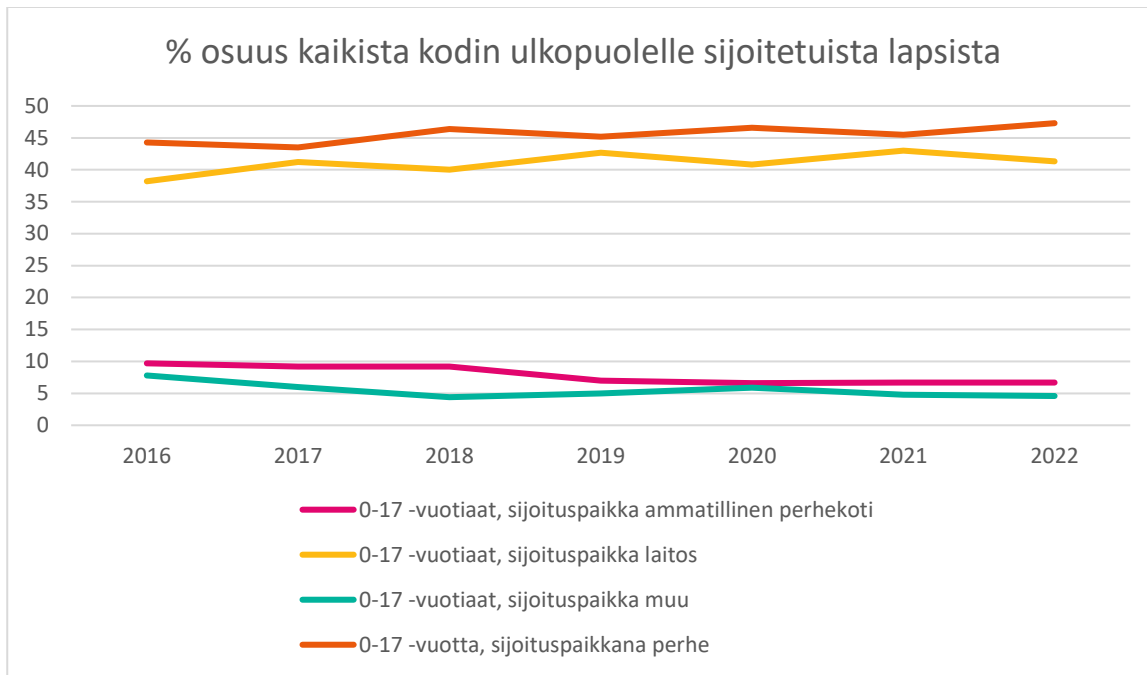

Taulukko 1 Perhetyön määrä lapsiperhepalveluiden ja lastensuojelun tehostetussa perhetyössä. THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2023.

Perhetyön tarkoituksena on ennaltaehkäisevä ja korjaava työskentely yhdessä perheiden kanssa tarjoten heille heidän tarvitsemansa tuki yhdessä eri ammattilaisten kanssa. Perhetyöllä pyritään siihen, ettei kodin ulkopuolelle tehtäviä sijoituksia tarvittaisi. Pääsääntöisesti perheelle tarjotaan sosiaalihuoltolain tai kotipalvelun mukaista perhetyötä ennen lastensuojelun tehostettua perhetyötä. Perhetyöllä pyritään saavuttamaan korjaavaa työtä perheessä ennen ongelmien syventymistä tai kriisiytymistä. (Ilmarinen, Vuorenmaa, Karvonen & Lammi-Taskula 2023.)

Tämän vuoksi on tärkeää tarkastella, onko perhetyöllä pystytty vaikuttamaan 0–17-vuotiaiden lasten ja nuorten sijoittamiseen kodin ulkopuolelle tai kulkeeko sijoitusten määrä käsikädessä perhetyön määrän kanssa. Tarkastelin asiaa THL:n tarjoaman sotkanet tilastointi palvelun kautta ja huomasin perhetyössä sekä sijoitusten määrässä tapahtuneen nousua vuosina 2019–2021. Tämän jälkeen perhetyön määrä perheissä sekä sijoitusten määrä kodin ulkopuolelle oli laskussa. (kts.

taulukko 2.) Nousu piikkiin ovat voineet vaikuttaa covid-19 pandemia ja sen mukana tuomat haasteet perheissä, mutta tähän en ota kantaa tässä tutkimuksessa.

Taulukko 2 % osuus kaikista kodin ulkopuolelle sijoitetuista lapsista. THL, Tilasto- ja indikaattori-pankki Sotkanet.fi 2005-2023.

Perhetyössä keskiössä ovat perheet ja heidän kanssaan toteutettava ennaltaehkäisevä työ, joten lastensuojelun systemisellä toimintamallilla pystyttäisiin saavuttamaan todennäköinen hyöty perheen tavoitteiden eli ongelmien kehittymisen ja kriisiytymisen ennaltaehkäisyssä. (Reijonen 2005, 26.) Varhaisempi puuttuminen voisi mahdollistaa asiakassuhteiden lyhenemisen ja perhetyön resurssin vapautumisen nopeammin sitä tarvitseville perheille.

4 Tutkimuksen toteutus

Kyseessä on laadullinen tutkimus, jonka aineisto on kerätty kyselyllä. Kysely on toteutettu anonymisti Pohjois-Savon hyvinvointialueen perhetyöntekijöille lokakuussa 2023. Tutkimus jaettiin viidelle alueelle: pohjoinen, eteläinen, koillinen, keskinen, ja läntinen perhekeskus. Yhteensä kaikissa perhekeskuksissa oli tutkimuksen aikaan töissä 45 perhetyöntekijää, joista 20 vastasi kyselyyn. Tämä tarkoittaa, että alle puolet perhetyöntekijöistä vastasi heille osoitettuun kyselyyn.

Päättökysymyksinä ovat: ” Kuinka perhetyöntekijät näkevät oman osallisuuden lastensuojelun systeemissä toimintamallissa? Kuinka he kokevat lastensuojelun systeemisen toimintamallin sopivuuden omaan työhönsä?”

Kysely jaettiin kohderyhmälle heidän esihenkilöiden kautta sähköisesti. Tutkimustyö toteutettiin lastensuojelun systeemisestä toimintamallista perhetyön näkökulmasta. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, kuinka lastensuojelun systeeminen toimintamalli asettuu osaksi perhetyötä ja mikä on perhetyöntekijän rooli toimintamallissa.

4.1 Menetelmät

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena, sillä tarkoitukseni oli tuottaa kuvaus lastensuojelun systeemisestä toimintamallista tällä hetkellä perhetyön näkökulmasta. Laadullinen tutkimus sopii opinnäytetyöhöni sillä valitsemastani aiheesta ei ole tällä hetkellä paljoa tutkimustietoa. Laadullisessa tutkimuksessa ei käytetä tarkkoja prosentuaalisia määriä kuten määrällisessä tutkimuksessa ja laadullinen tutkimus sopii, mikäli tutkittava kohderyhmä on pieni kuten opinnäytetyössäni. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Kysely toteutettiin teema kyselyn periaatteita. Teemoitetulla tarkoitetaan, että kysely ei sisällä tarkkoja jo valmiiksi muotoiltuja kysymyksiä vaan mahdollistaa vastaajalle vapaamman vastaamisen ennalta määritettyjen teemojen pohjalta. Teemoittelu sopii, kun halutaan selvittää yksilön omaa kokemusta tietyistä asiasta. Tässä tutkimuksessa luotiin perhetyöntekijöille neljätoista kysymystä, jotka käsittelivät lastensuojelun systeemistä toimintamallia. Kyselyyn valitut kysymykset ovat tutkimusongelman kannalta olennaisia. Perhetyöntekijöille annettiin mahdollisuus perustella omaa vastaustaan, esimerkiksi miksi hän on/ei ole tai toisinaan on kokenut lastensuojelun systeemistä toimintamallia kuormittavana tekijänä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

4.2 Sisällönanalyysi

Valitsin opinnäytetyöni kyselyn analysointiin sisällönanalyysi menetelmän sillä se soveltuu kirjoitetun tekstin analysointiin. Opinnäytetyöni kysely sisälsi niin määrällisiä kuin laadullisia kysymyksiä, joten valittu menetelmä sopi saamieni vastausten läpikäymiseen. Valitsemassani analysointi menetelmässä keskitytään siihen, mitä teemoja kyselyssä käsiteltiin ja mitä kyselyyn osallistuneet

henkilöt vastasivat. Sisällönanalyysin myötä saatu materiaali voidaan jaotella eri ryhmiin, joka helpottaa saadun materiaalin käsittelyä. (Vuori N.D.)

Aineistoa analysoidessani lähdin käymään läpi usein esiin nousevia aiheita ja kirjoitin ne itselleni ylös. Vertasin usein nousevien aiheiden määrää vastaajien määrään ja valitsin tutkimuksen kannalta mielenkiintoiset ilmiöt, kuten etteivät perhetyöntekijät ole kouluttautuneet lastensuojelun systeemisen toimintamallin. Tämän jälkeen kävin läpi, mitkä asiat toistuivat usein vastaajien vastauksissa, näin sain tutkimuksen kannalta keskeiset teemat. Lopulta aineiston analyysin jälkeen opinnäytetyön kannalta tärkeiksi nousi kolme teemaa, joita käsittelen tutkimustulokset osiossa. Raportointi vaiheessa saadut tulokset visualisoitiin erilaisin taulukoihin helpottamaan saatujen tulosten ymmärtämistä.

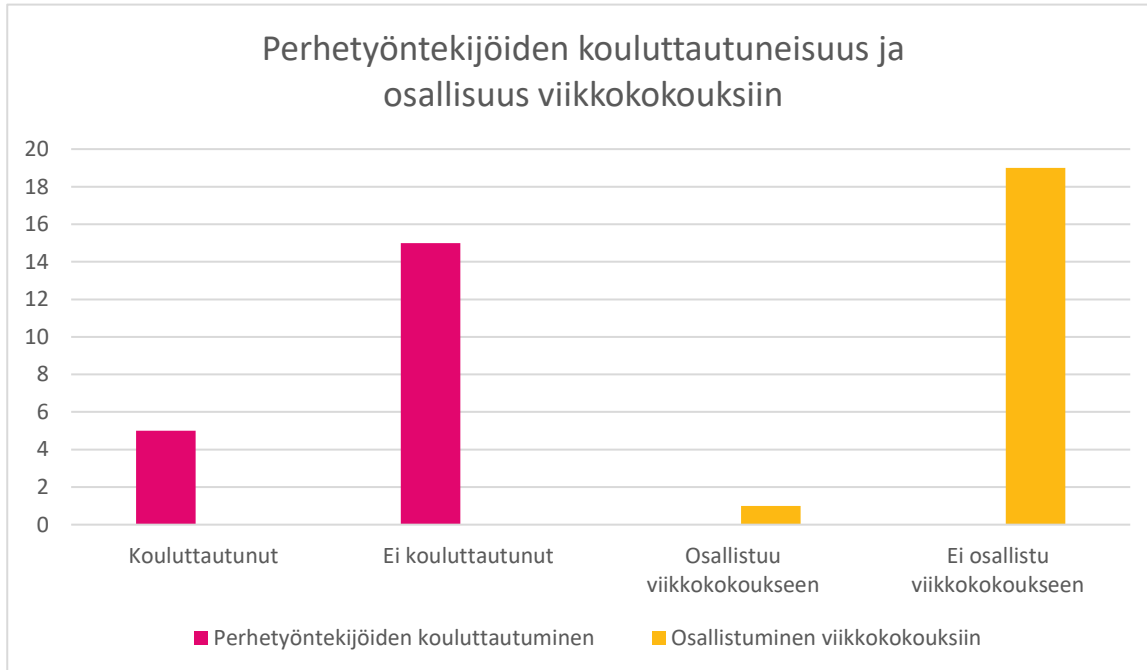
5 Tutkimustulokset

Tutkimukseen osallistui 20 perhetyöntekijää Pohjois-Savon hyvinvointialueelta ja tässä osiossa tarkastellaan saatuja tuloksia. Tutkimuksessa saadut tulokset on jaoteltu kolmeen keskeisimpään teemaan. Tutkimuksen alussa selvitettiin perhetyöntekijöiden työkokemus perhetyöstä vuosina sekä ovatko he osallistuneet lastensuojelun systeemisen toimintamallin koulutukseen. Vastaajista 55 % kertoo työskennelleen 0–5 vuotta perhetyöntekijä, 6–10 vuotta perhetyöntekijänä oli toiminut 25 % vastaajista, 15 % oli työskennellyt 11–15 vuotta ja vain 5 % kertoo työskennelleen yli 15 vuotta. Vastaajista 75 % kertoi, etteivät he ole osallistuneet lastensuojelun systeemisen toimintamallin koulutukseen.

5.1 Lastensuojelun systeemisen toimintamallin käyttö

Tutkimuksessa selvitettiin, mikä käyttöprosentti Pohjois-Savon hyvinvointialueella on toimintamallilla perhetyöntekijöiden kokemuksen mukaan. Tutkimukseen osallistuneista henkilöistä 95 % kertoivat, ettei heidän työyksiköissään ole otettu lastensuojelun systeemistä toimintamallia käyttöön tai viikkokokouksia järjestetään epäsäännöllisesti eikä asiakkaita oteta näihin mukaan. Eräs vastaajista kommentoi lastensuojelun systeemisen toimintamallin toteutusta seuraavalla tavalla: *”Systeeminen malli ei ole tarpeeksi hyvin käytössä alueellani Pohjois-Savossa.”* Samalla eräs vastaaja toivoi seuraavaa: *”Systeeminen toimintamalli ei ole käytössä. Toivon, että tulee käyttöön, koska uskon, että sen myötä voimme tarjota perheille kaikista laadukkainta palvelua ja vastata parhaiten*

perheiden todelliseen tarpeeseen.” Tämä osoittaa sitä, että perhetyöntekijät haluavat taata asiakkailleen tasavertaisia palveluita sekä lisätä asiakkaiden osallisuutta omassa asiakasprosessissa.

Taulukko 3 Perhetyöntekijöiden määrä kouluttautuneisuudessa ja osallisuudessa lastensuojelun systemiseen toimintamalliin.

Pyysin vastaajia arvioimaan nolasta kymmeneen lastensuojelun systemisen toimintamallin toimivuuden. Vastaajat antoivat keskiarvoksi 5,2 eli osittain toimivaksi. Tämä johtuu siitä ettei 95 % eli 19 vastaajaa osallistu lastensuojelun systemiseen viikkokokoukseen eikä 75 % vastaajista ole saanut koulutusta toimintamalliin, jolloin toimintamallin arviointi on haasteellista.

5.2 Kokemus lastensuojelun systemisen toimintamallin käytöstä

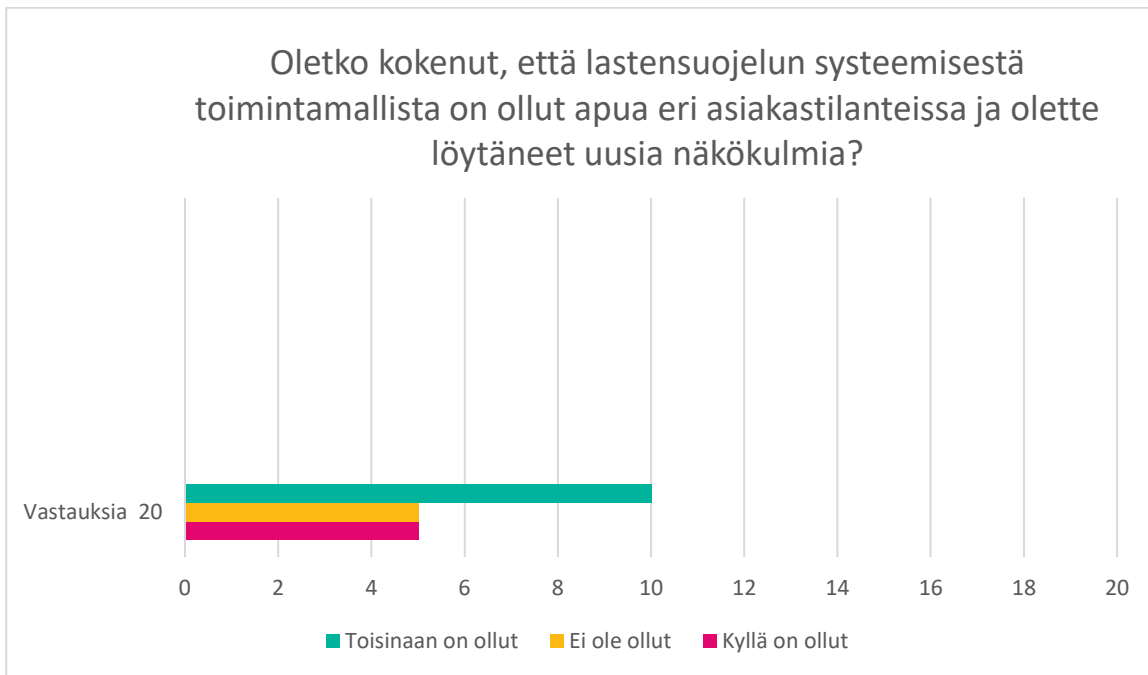
Tutkimukseen osallistuneilta kysyttiin ovatko he kokeneet lastensuojelun systemisen toimintamallin hyödyttäneen asiakkaita. Vastaajista 25 % koki olleen hyötyä sen perusteella, että olivat osallistuneet tai kuulleet työyhteisön muilta jäseniltä toimintamallin käytöstä. Varsinkin silloin viikkokokouksesta oli ollut hyötyä, kun viikkokokouksessa on keskusteltu avoimesti, kunnioittavasti sekä rehellisesti. Uusien näkökulmien saamista eri asiakastilanteisiin arvostettiin, mutta eniten tästä hyötyvät tutkimukseen vastaajien mielestä sosiaalityöntekijät.

Eräällä vastaajalla oli kuitenkin erilainen näkökulma: ”*Sosiaalityöntekijät eivät ole kutsuneet perheohjaajia systeemisen mallin tiimiin tai tiimejä ei ole ollut asiakasperheiden asioissa lainkaan. Sosiaalityöntekijät ovat tehneet vähän kotikäyntejä, eivät tapaa perheitä riittävästi, etenkin perheen lapsia. Olen osallistunut muutamiin systeemisen mallin tiimeihin, mutta kokemukseni on, ettei niistä ole juurikaan ollut apua perheen asioissa. Olen joskus kokenut, että perhe ei ole tullut tiimeissä kuulluksi/ymmärretyksi tai vanhemmat eivät ole olleet paikalla. Osa sosiaalityöntekijöistä ei käytä tai ei sitoudu käyttämään systeemistä toimintamallia lainkaan.*” Tämä vastaus osoittaa, että perhetyöntekijät kokevat jäävänsä ulkopuoliseksi lastensuojelun systeemisen toimintamallin käytössä.

5.3 Perhetyöntekijän osallistuminen lastensuojelun systeemiseen toimintamalliin

Perhetyöntekijöistä 80 % kokivat, että perhetyöntekijän osallistuminen säännöllisesti viikkokokoukseen olisi hyvä asia. Tätä perusteltiin sillä, että perhe tulee tällöin kokonaisvaltaisesti kohdatuksi ja paremmin kuulluksi. Tutkimukseen vastanneet henkilöt uskoivat, että mikäli perheen kanssa työskentelevät ammattilaiset istuisivat saman pöydän ääreen niin perhe saisi paremman avun ja heidän tilanteestaan saadaan parempi kokonaiskuva. Perhetyöntekijän osallisuus viikkokokouksissa nähtiin siis tärkeänä, sillä perhetyöntekijä työskentelee perheen kanssa arjessa ja saa tämän vuoksi erilaisen kuvan tilanteesta, mitä esimerkiksi sosiaalityöntekijä tai koulutyöntekijä. Viikkokokouksissa perhetyöntekijä voi tuoda arvokasta näkökulmaa tilanteeseen. Eräs vastaajista kommentoi perhetyöntekijän osallistumista viikkokokoukseen tällä tavoin: ”*Jos asiakasperheessä työskentelee perheohjaaja/perhetyöntekijä olisi hyvä osallistua viikkokokouksiin. Myös perhetyöntekijä voisi tuoda omaa näkökulmaa viikkokokouksiin, vaikkei työskentelisi perheessä. Jos esimerkiksi arvioidaan perhetyön tarvetta.*”

Kuitenkin osalla vastaajista oli päinvastainen ajatus, ja he kokivat, ettei perhetyöntekijän ole tarpeellista osallistua aina viikkokokoukseen. Tämä johtui pääsääntöisesti siitä, ettei työntekijät kokeneet heillä olevan riittävästi aikaa osallistua säännöllisesti kokoukseen ja he mieluummin priorisoivat asiakastyöskentelyn perheissä tämän edelle. Tähän eräs vastaaja antoi hyvän näkökulman: ”*Olen osallistunut sijaishuollon viikkotiimeihin ja usein reflektoin. Jättäydyin pois viikkotiimeistä, koska asiakastyö on ensisijainen työskentelymuotoni eikä aika antanut myöden osallistua viikkotiimeihin, jossa useimmiten käsiteltiin muiden kuin omien asiakkaideni asioita. Osallistuin viikkotiimeihin, koska työskentelen perheohjaajana kotisijoitustyöryhmässä.*”

Taulukko 4 Perhetyöntekijöiden kokemus lastensuojelun systeemisestä toimintamallista asiakastilanteissa.

Tutkimuksen lopussa kysyin perhetyöntekijöiltä heidän mielipidettään, mikä toimii tai ei toimi lastensuojelun systeemisessä toimintamallissa. Useampi vastaaja toivoi, että kyseinen toimintamalli tulisi käyttöön omassa työyksikössä, jotta perheille voidaan taata laadukasta palvelua. Eräs perhetyöntekijä toi esille, kuinka toimintamalli täytyisi saada ensin perhetyöntekijöille käyttöön kunnolla. Hänen mukaansa toimintamalli on tällä hetkellä osittain käytössä, mutta pääsääntöisesti ei ole. Perhetyöntekijät, jotka eivät olleet omassa työyksikössään käyttäneet tai kouluttautuneet lastensuojelun systeemiseen toimintamalliin, niin uskoivat kuitenkin tähän tutustuttuaan sen olevan hyvä työkalu. Varisinkin toimintamallin mukana tuoma avoimuus ja rehellisyys perheen sekä eri toimijoiden välillä nähtiin hyvänä.

6 Johtopäätökset

Perhetyöntekijöiden vastausprosentti jäi odotettua vähäisemmäksi (44 %), vaikka tutkimus toteutettiin ajankohtana, jolloin pääsääntöisesti työntekijät eivät enää ole kesälomilla. Tutkimukseen vastaamiseen annettiin hyvin aikaa sekä vastaamisesta lähetettiin muistutus työntekijöille puolessa välin vastausaikaa. Vastauksien vähäinen määrä voi kertoa työn kiireellisyydestä tai työntekijöiden vähäisestä tiedosta lastensuojelun systeemistä toimintamallia kohtaan. Eräissä vastauksessa nousikin esille, kuinka systeeminen malli toimii järkevästi ja informatiivisesti sen perusteelta, mitä tietää siitä tällä hetkellä.

Vastaajien vähäinen kouluttautuminen (25 %) lastensuojelun systeemiseen toimintamalliin ihmetyttää sillä LUMO-hanke, joka koulutti Itä- ja Keski-Suomessa sosiaalihuollon työntekijöitä, kertoo tavoittaneen lähes 5000 ammattilaista vuosina 2020–2022. (Malinen 2023.) Opinnäytetyöhöni osallistuneista henkilöistä ainoastaan 15 % eli kolme henkilöä kertoo osallistuneen LUMO-ha-keen koulutukseen ja toiset 15 % vastaajista kertoi osallistuneet yksittäisen kouluttajan pitämään koulutukseen. Jopa 70 % vastaajista jätti vastaamatta kohtaan, jossa kysyttiin mitä kautta ovat kouluttautuneet toimintamalliin. Tutkimus ei anna vastausta siihen, miksi Pohjois-Savon hyvinvoin- tialueen perhetyöntekijöistä ainoastaan 25 % on koulutettu käyttämään lastensuojelun systeemistä toimintamallia.

Perhetyöntekijöistä 95 % toi esille tutkimuksessa, kuinka he olisivat valmiita osallistumaan säännöllisesti lastensuojelun systeemisen toimintamallin viikkokokouksiin, mikäli tähän varattaisiin riittävästi aikaa. Ainoastaan yksi vastaajista totesi, ettei tähän osaa ottaa kantaa sillä ei ole ikinä osallistunut lastensuojelun systeemiseen viikkokokoukseen. Tällä hetkellä perhetyöntekijöiden kokemus oli, ettei heillä ole asiakastyön ohella mahdollista osallistua viikkokokouksiin tai ettei heitä näihin ole pyydetty. Kuten Isokuortin ja Aaltion (2019) pilotoinnin arvioinnissa nousi esille, että sosiaalityöntekijöiden työmäärä on kasvussa, jolloin ajankäyttö uusien toimintamallien käyttöönottoon vähenee. Lisäksi, jotta lastensuojelun systeeminen toimintamalli saataisiin käyttöön laajasti ja säännöllisesti se vaatii esihenkilön panostusta muun muassa työskentelyolosuhteiden muuttamisen myötä. (Isokuortti & Aaltio 2019, 7.)

Tutkimuksessa nousi esille, että perhetyöntekijä on usein se henkilö, joka tapaa perhettä useamman kerran viikossa ja on tietoinen kokonaistilanteesta eri tavalla kuin esimerkiksi kouluhenkilökunta tai sosiaalityöntekijä. Tämä tarkoittaa sitä, ette perhetyöntekijä pystyy osana moniammatillista työryhmää tuomaan arvokasta tietoa perheen tilanteesta muiden ammattilaisten tietouteen. Tämä ilmentää systeemistä työtettä konkreettisesti ja olisi tärkeää, että nämä vuorovaikutustilanteet siirtyisivät myös muiden perheen ammattilaisten tietouteen. Toisin sanoen tutkimus osoittaa, että perhetyöntekijöillä on halukkuutta ja kiinnostusta lastensuojelun systeemistä toimintamallia kohtaan sekä sen myötä tiiviimpään työskentelyyn asiakkaan kanssa eri ammattilaisten kanssa. Kysymys kuuluukin, että miten saamme toimintamallin mukanaan tuomaa moniammatillista työskentelyä lisättyä? Kuten Reeves, Xyrichis ja Zwarenstein (2018.) totesivat, moniammatillinen työskentely on asiakkaan ja työntekijän kannalta antoisa työskentelymuoto. Moniammatillinen työ mahdollistaa kattavan kokonaiskuvan asiakkaan tilanteesta, sillä jokainen työntekijä tuo oman näkemyksensä ja ammattitaidon työryhmään. Tällöin mahdollistetaan sellaisten asioiden huomaaminen, mitkä jäisivät huomaamatta, mikäli asiaa tarkasteltaisiin vain yhden ammattilaisen näkökulmasta. Esimerkiksi Perhetyöntekijä keskusteleekin usein asiakkaan kanssa tapaamisilla heidän tilanteestaan sekä niistä asioista, mitkä voisivat heitä auttaa ja mitkä asiat ovat heidät siihen tilanteeseen ajaneet. Samalla varmistetaan, että ammattilaiset puhuvat kieltä, jota asiakaskin ymmärtää.

Tutkimukseen osallistunut perhetyöntekijä kertoi, kuinka heidän työyksikössään viikkokokouksia järjestetään tapauskohtaisesti ja tällöin kysytään, kenellä on halukkuutta osallistua kokoukseen. Tämä tarkoittaa silloin sitä, että vaikka työntekijä oli koulutautunut toimintamalliin niin halutesaan hän voi jättäytyä toteutuksesta pois. Varsinkin tässä vaiheessa, kun lastensuojelun systeemistä toimintamallia juurrutetaan osaksi toimintakulttuuria, olisi tärkeää järjestää tapaamisia säännöllisesti. Tällöin ammattilaiset saisivat harjoittaa omaa osaamistaan sekä saisivat varmuutta toimintamallin toteuttamiseen.

Mikäli halutaan taata eri hyvinvointialueilla perheille laadukasta ja tasapuolista palvelua niin olisi tärkeää mahdollistaa kaikille samat palvelut. Kuitenkin viime vuosina on nostettu jatkuvasti esille uutisoinnissa ja yleisellä tasolla puheessa, kuinka moniammatillinen työskentely on asiakkaan kannalta toimiva, kun eri ammattilaiset kokoontuvat yhdessä asiakkaan kanssa saman pöydän ääreen.

Lastensuojelun systeeminen toimintamalli vähentää päällekkäin tehtävää työtä ja tuo perheen kokonaistilanteen jokaisen ammattilaisen tietoon, jolloin yhdessä voidaan suunnitella perheen kanssa työskentelyä ja jakaa vastuuta selkeämmin. Tutkimukseen osallistunut perhetyöntekijä kommentoi viikkokokouksien hyödyllisyyttä asiakkaille seuraavanlaisesti: *”Tällaisia viikkokokouksia ei meillä ole, mutta uskon että useamman perheen kohdalla näistä olisi apua/hyötyä perheen tilanteeseen.”* Lastensuojelun systeemisestä toimintamallista olisi siis hyötyä niin ammattilaisille kuin asiakkaille, mikäli toimintamallia järjestettäisiin säännöllisesti ja suunnitelmallisesti.

Olisikin mielenkiintoista jatkaa aloitettua tukimusta ja selvittää Pohjois-Savon hyvinvointialueelta, millä sen alueesta on eniten koulutettuja perhetyöntekijöitä. Onko jokin syy miksi kaikkia työntekijöitä ei ole koulutettu käyttämään toimintamallia? Onko lastensuojelun systeeminen toimintamalli käytössä työntekijöiden työssä vaikei viikkokokouksia järjestetä työyksikössä? Tiedostavatko perhetyöntekijät systeemisen työtteen lähtökohdat eli kunnioittava kohtaaminen, lupaa kysyvä työote, reflektointi, dialogisuus ja narratiivisuus?

7 Eettisyys ja luotettavuus

Tässä tutkimuksessa ei ole tuotettu mitään materiaalia, mikä pitää sisällään kenenkään henkilötietoja. Tutkimuksessa käytettiin webropol ohjelmaa kyselyn luomiseksi, joka mahdollisti henkilöiden anonyymien vastauksen ja kysely levitettiin kohderyhmälle heidän esihenkilöiden kautta. Saatu aineisto konvertoitiin Word ja Excel-tiedostomuotoihin analysoinnin helpottamiseksi. Kyselystä saatu aineisto auki kirjoitettiin ja havainnollistettiin taulukoinnilla lopuksi lukijalle. Kysely piti sisällään niin määrällisiä kuin laadullisia kysymyksiä. Tutkimuksen määrälliset kysymykset, koskivat lähinnä perhetyöntekijöiden työkokemusta sekä ovat kyllä/ei kysymyksiä. Laadullisilla kysymyksillä annettiin vastaajalle mahdollisuus laajempaan vastaukseen sekä tuomaan oma näkökulma esitettyyn kysymykseen. Tällainen kysymys oli esimerkiksi, että: *”Koetko, että perhetyöntekijän olisi hyvä osallistua aina lastensuojelun systeemiin viikkokokouksiin? Perustele vastaustasi olipa se myöntävä tai kieltävä.”*

Tulokset säilytetään henkilökohtaisella OneDrive-aseamalla, joka on suojattu henkilökohtaisella salasanaalla. Tutkimuksen vastaukset analysoitiin sisällönanalyysilla, jota käytetään laadullisen tutkimuksessa saatujen tekstimuotoisten vastausten analysoinnissa. Tutkimustulosten analysoinnin jälkeen kyselyn aineisto säilytetään, tutkimuksen julkaisuun saakka ja tämän jälkeen ne hävitetään

tietoturvaa noudattaen. Kyselyn mukana on lähetetty saatekirje Pohjois-Savon hyvinvointialueen esihenkilöille sekä erillinen saatekirje kyselyyn vastaajille. (kts. liite 3 saatekirje perhetyöntekijöille.) Saatekirjeessä kerrottiin vastapuolelle, miksi kysely toteutetaan, mitä sillä on tarkoituksena saada tietää ja miten kyselytuloksia käytetään. Kyselyn tulokset ovat salassa pidettävää materiaalia, sillä se pitää sisällään työntekijöiden kokemuksia/ajatuksia omasta työstään.

Opinnäytetyön ollessa kirjoitusvaiheessa sitä säilöttiin henkilökohtaisessa Jyväskylän ammattikorkeakoulun käyttäjätilin takana olevassa OneDrive asemalla. Lisäksi muut tutkimustyön myötä tulleet materiaalit kuten kyselyn tulokset säilytettiin OneDrivessä niille merkityssä kansiossa. Valmis opinnäytetyö tulostettiin itselleni säilytykseen ja arvioinnin jälkeen se julkaistiin Theseuksessa. Opinnäytetyö jäi itselleni sähköisessä muodossa omalle tietokoneelleni paperisen version lisäksi.

Huolehdin, että opinnäytetyössä on käytetty hyviä tieteellisiä käytäntöjä, jotka pitävät sisällään, että lähteet on merkitty oikein ja asianmukaisesta aineistohallinnasta huolehditaan. Olen perehtynyt ennen opinnäytetyön kirjoittamista tietosuojakäytäntöihin, Jyväskylän ammattikorkeakoulun eettisiin periaatteisiin ja tekijänoikeuksiin. Perehdyin tämä lisäksi tutkimuseettisen neuvottelukunnan hyviin tieteellisiin käytäntöihin osana opinnäytetyösuunnitelmaa. En plagioinut opinnäytetyössäni muiden teoksia ja arvioin aina lähteiden luotettavuuden ennen niiden käyttöä tutkimustyössäni.

8 Lastensuojelun systeminen toimintamalli tulevaisuudessa

Mikä on lastensuojelun systemisen toimintamallin tulevaisuus? Tämä on kysymys, joka mietityttäällä tämän toimintamallin juurruttamiseen ja levittämiseen on käytetty paljon resursseja. Lastensuojelun toimintamallia on kehitetty muun muassa osana LAPE-, LUMO- sekä tulevaisuuden lastensuojelu hanketta. Vuoteen 2022 saakka Terveiden ja hyvinvoinnin laitos koordinoi toimintamallin levittämistä kouluttamalla henkilöitä lastensuojelun systemisiksi kouluttajiksi, laatimalla materiaaleja ja järjestämällä verkostotapaamisia. Lisäksi Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alla toimi kehittämisen ohjausryhmä, joka kokoontui neljä kertaa vuodessa, heidän tarkoituksensa oli kehittää kansainvälisesti toimintamallia. Vuonna 2023 Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen pää-tarkoituksena on ylläpitää kouluttajapankkia sekä järjestää dialogia ”sytystä-” tilaisuuksia kouluttajille. Tällä hetkellä Pohjois-Savossa on viisi lastensuojelun systemisen toimintamallin kouluttajaa. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2023.)

Lastensuojelun systeemisestä toimintamallista on haluttu saada toimiva malli sosiaalihuollon kentälle ja tämän eteen on tehty töitä eri hankkeiden myötä. Todellisuudessa tällä hetkellä ei ole mahdollista toteuttaa toimintamallia käytännössä niin kuin sitä kuuluisi toteuttaa. Tähän vaikuttavia tekijöitä on varmasti monia, kuten hyvinvointialueille siirtyminen ja uusiin toimintatapoihin sekä ohjeistukseen perehtyminen, mikä vie aikaa. Tämän lisäksi sosiaalityöntekijöiden työmäärä on jatkuvasti kasvussa ja vaihtuvuus työyksiköissä on toisinaan suuri tämä vuoksi. Sosiaalityöntekijöiden nouseva työmäärä tuli esille jo lastensuojelun systeemisen toimintamallin pilotointi vaiheessa. (Isokuorti & Aaltio 2019, 7.) Tällöin on vaarana, että henkilöt, jotka on koulutettu käyttämään lastensuojelun systeemistä toimintamallia siirtyvät toisiin yksiköihin, eikä lähteneeseen yksikköön jää välttämättä tarpeeksi henkilöstöä toteuttamaan säännöllisiä viikkokokouksia. Perhetyöntekijöiden kohdalla pätee hyvin samankaltaiset asiat eli työn määrä on lisääntynyt vuosien aikana. Tämän vuoksi uuden toimintamallin juurruttaminen ja sen mukanaan tuoma säännöllinen kokoontuminen yhdessä muiden ammattilaisten kanssa voi olla haasteellista. Kuten perhetyöntekijöistä osa itse totesi tutkimuksessa, että on tärkeää huomioida, ettei viikkokokoukset vie aikaa perheiltä.

Ylipäättään olisi tärkeää erottaa systeeminen työote ja toimintamalli. Toimintamalli rakentuu viikko kokouksien ympärille, jossa jokaisella työntekijällä on oma roolinsa ja työskentely on strukturoitua. Toimintatavassa keskiössä on systeeminen ajattelumalli ja ihmisten välisistä suhteista puhuminen. Ajatuksena on, että mikäli jokin on rikkoutunut ihmisten välisissä suhteissa niin se myös korjautuu suhteissa. Osana systeemistä tapaa ovat kunnioittava kohtaaminen, lupaa kysyvä työote, reflektointi, dialogisuus, narratiivisuus. Vaikka viikoittaisia tai säännöllisiä kokouksia ei pidetä toimintamallin mukaisesti niin systeemistä toimintatapaa voidaan toteuttaa osana perhetyötä. (Turkka & Saarholm 2023, 255–258.)

Olisikin tärkeää pysähtyä hetkeksi pohtimaan työyksikössä, mitä lastensuojelun systeeminen toimintamalli tarkoittaa ja miten sitä pystytään tällä hetkellä toteuttamaan. Joissakin työyksiköissä toimintamallin toteutus on, että työntekijät kokoontuvat yhteen pohtimaan asiakkaan tilannetta ilman, että asiakas tähän osallistuu. Se on jo itsessään systeemistä toimintaa, kun yhdessä eri ammattilaisten kanssa pohditaan, kuinka asiakkaan tilannetta voidaan edistää. Tästä seuraava askel on, että asiakas otetaan mukaan osaksi viikkokokouksia. Perhetyöntekijä voi itse toteuttaa systeemistä toimintatapaa sillä, että ottaa asiakkaan osaksi pohdintoja, joita perhetyön tapaamisilla on

herännyt. Tämän lisäksi perhetyöntekijä pystyy omalta osaltaan toteuttamaan lastensuojelun systeemistä toimintamallia käyttämällä juuri lupaa kysyvää työtettä ja kunnioittavaa kohtaamista.

Uskon, että sosiaalialan ammattilaisilla on halu edistää tiiviimpää yhteistyötä asiakkaiden ja eri ammattilaisten kanssa. Tällä hetkellä kuitenkin isot muutokset kuormittavat työntekijöitä kuten siirtyminen hyvinvointialueille. Loppujen lopuksi uuden toimintamallin käyttöönotto ja strukturointi osaksi työtä on hyvin pitkälti kiinni organisaation sekä esihenkilön halukkuudesta. Tästä huolimatta jokaisen työntekijän olisi tärkeä tiedostaa ja muistaa, että voivat itse edistää lastensuojelun systemisen toimintamallin toteutusta ilman säännöllisiä tapaamisiakin.

Lähteet

- Alatalo M., Lappi K. & Petrelius P. 2017. Lapsikeskeinen suojelu ja perheen toimijuuden tukeminen lastensuojelun perhetyössä ja perhekuntoutuksessa. Kohti monitoimijaista, yhteistä perhetyötä. Työpaperi 21/2017. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 9.5.2023. [https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/134616/URN ISBN 978-952-302-859-3.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/134616/URN%20ISBN%20978-952-302-859-3.pdf?sequence=1&isAllowed=y).
- Aula M. K. 2019. Sosiaali- ja terveysministeriö. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE). Loppuraportti. 6.6.2019. Viitattu 30.11.2023. [https://stm.fi/documents/1271139/4067344/LAPE k%C3%A4rkihanke loppuraportti 2019.pdf/87d61c67-cf44-75a7-7d4f-cc5d0b258b8c/LAPE k%C3%A4rkihanke loppuraportti 2019.pdf](https://stm.fi/documents/1271139/4067344/LAPE_k%C3%A4rkihanke_loppuraportti_2019.pdf/87d61c67-cf44-75a7-7d4f-cc5d0b258b8c/LAPE_k%C3%A4rkihanke_loppuraportti_2019.pdf).
- Fagerström K. 2016. Ihmissuhteita rakentava ja ylläpitävä lastensuojelu. Hackneyn malli ja systeemin käyttöönotto lastensuojelutyössä. Viitattu 26.10.2023. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-778-7>.
- Ilmarinen K., Vuorenmaa M., Karvonen S., Lammi-Taskula J. 2023. Tyydyttymätön palvelutarve lapsiperheitä tukevissa sosiaalipalveluissa. Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti 2023: 60: 38–56. Viitattu 20.10.2023.
- Lastensuojelulaki 2007/417. Laki lastensuojelusta. Annettu 13.4.2007, viim. muutos 22.11.2023. Viitattu 9.5.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>.
- Malinen P. 2023. Systeeminen työskentely: tietoa ja materiaaleja lastensuojelussa ja lapsiperhepalveluissa työskenteleville. 23.02.2023. Viitattu 13.4.2023. <https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/systeeminen-tyoskentely-tietoa-ja-materiaaleja-lastensuojelussa-ja>.
- Reeves, S., Xyrichis, A., & Zwarenstein, M. 2018. Teamwork, collaboration, coordination, and networking: Why we need to distinguish between different types of interprofessional practice. Viitattu 25.10.2023. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13561820.2017.1400150>.
- Reijonen M. 2005. Voimaa Perhetyöhön. Arjen tuki ja ammatilliset verkostot. P-S kustannus. Keuruu. Viitattu 9.5.2023.
- Saaranen-Kauppinen A. & Puusniekka A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto, verkkojulkaisu. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus>. Viitattu 18.10.2023.
- Sosiaalihuoltolaki 2014/1301. Laki sosiaalihuollosta. Annettu 30.12.2014, viim. muutos 22.11.2023. Viitattu 9.5.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301#L3P18>.

Systeemisen lastensuojelun levittäminen ja juurruttaminen. 2020. Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. 28.4.2020. Viitattu 13.4.2023. <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/systeemisen-lastensuojelun-levittaminen-ja-juurruttaminen-syty->

Systeeminen toimintamalli lastensuojelussa. 2023. Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. 22.9.2023. Viitattu 14.9.2023. https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/kehittyvat-kaytannot/systeeminen-toimintamalli-lastensuojelussa#Miten_systeemist%C3%A4_mallia_on_arvioitu

Turkka H. & Saarholm J. 2003. Lasten ja nuorten rikokset. Opas ennaltaehkäisyyn ja rikoskierteiden katkaisuun. P-S kustannus. Viitattu 29.5.2023.

Virtanen S. 2017. Itä-Lontoon opeilla lasten huostaanotot vähenivät Mäntsälässä ja Pornaisissa – nyt suuret suomalaiskunnat aikovat seurata perässä. Ylen verkkoartikkeli. 28.9.2017 Viitattu 26.10.2023. <https://yle.fi/a/3-9852664>.

Vuori J. N.d. Laadullinen sisällönanalyysi. Tietoarkisto. Viitattu 30.11.2023. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/laadullinen-sisallanalyysi/>.

Liitteet

Liite 1. Kyselyn runko

Lastensuojelun systeeminen toimintamalli

Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

Tämä kysely toteutetaan osana opinnäytetyötä, joka käsittelee perhetyön asemaa osana lastensuojelun systeemistä toimintamallia. Kysely toteutetaan täysin anonymisti, eli osallistujilta ei kerätä minkäänlaisia henkilötietoja. Kysely on tarkoitettu Pohjois-Savon hyvinvointialueella työskenteleville perhetyöntekijöille.

1. Minkä aikaa olet työskennellyt perhetyöntekijänä? *

0-5 vuotta

6-10 vuotta

11-15 vuotta

yli 15 vuotta

2. Työskenteletkö sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden vai lastensuojelun puolella perhetyöntekijänä? *

Työskentelen sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden perhetyöntekijänä

Työskentelen lastensuojelun perhetyöntekijänä

Teen perhetyötä kummallakin puolella

3. Oletko osallistunut lastensuojelun systeemisen toimintamallin koulutukseen? (Esimerkiksi LUMO-hankkeen kautta tai THL:n kouluttamana) *

kyllä

en

Olen menossa tämän vuoden puolella

4. Kertoisitko kuka toimi kouluttajana tai mitä kautta kouluttauduit?

5. Järjestetäänkö työyhteisössäsi säännölliset lastensuojelun systemisen toimintamallin viikko kokoukset? *

Kyllä

Ei

6. Osallistutko perhetyöntekijänä jokaiseen viikko kokoukseen? *

Kyllä osallistun

En osallistu

7. Mikäli vastasit ettet osallistu, niin avaisitko miten perhetyöntekijän osallistuminen sytyyn on työyhteisössäsi järjestetty.

8. Oletko kokenut, että lastensuojelun systemisestä toimintamallista on ollut apua eri asiakastilanteissa ja olette löytäneet uusia näkökulmia? *

Kyllä on ollut

Ei ole ollut

Osittain

9. Kertoisitko, millaisissa tilanteissa olet kokenut viikkokokouksen olleen hyödyksi tai milloin viikkokokous ei ole hyödyttänyt asiakkaan tilannetta?

10. Koetko systemisen lastensuojelun toimintamallin kuormittavana tekijänä? *

Kyllä

En

Toisinaan

11. Mikäli vastasit kyllä tai toisinaan, perustelisitko vastauksesi.

12. Koetko, että perhetyöntekijän olisi hyvä osallistua aina lastensuojelun systeemiin viikkokoukuihin? Perustele vastaustasi olipa se myöntävä tai kieltävä. *

13. Minkä arvosanan antaisit perhetyöntekijän näkökulmasta lastensuojelun systeemiselle toimintamallille? *

Ei toimiva 0–10 Toimiva

14. Mikä on toiminut tai ei ole toiminut sinun mielestäsi lastensuojelun systeemisessä toimintamallissa?

Liite 2. Saatekirje esihenkilöille

Arvoisa vastaanottaja,

Olen sosionomi opiskelija Sirkka Karttunen Jyväskylän ammattikorkeakoulusta. Teen opinnäytetyötäni lastensuojelun systeemisestä toimintamallista perhetyön näkökulmasta. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, kuinka lastensuojelun systeeminen toimintamalli asettuu osaksi perhetyötä ja mikä on perhetyöntekijän rooli toimintamallissa. Päättökysymyksenä on: ” Kuinka perhetyöntekijät näkevät oman roolin lastensuojelun systeemisessä toimintamallissa ja kuinka he kokevat sen sopivuuden omaan työhönsä.”

Tutkimukseen vastataan anonyymisti, eikä yksittäisiä vastaajia voida tunnistaa. Kyselyn tekemisessä on käytetty webropol-ohjelmaa. Tutkimus on täysin vapaaehtoinen ja sen voi keskeyttää, missä vaiheessa tahansa. Kysely lomake on auki 08.10.2023 saakka.

Tutkimusaineisto hävitetään aineiston käsittelyn jälkeen eikä sitä käytetä muuhun, kuin tähän opinnäytetyöhön. Vastaamiseen menee noin 5–10 minuuttia riippuen vastaajasta itsestään. Kysely pitää sisällään monivalintakysymyksiä sekä avoimia kysymyksiä. Jokainen vastaus on tärkeä ja kiitän etukäteen vastaamisesta.

Opinnäytetyön on tarkoitus valmistua joulukuussa 2023, jonka jälkeen se julkaistaan Theseus.fi ja on siellä kaikkien saatavilla.

Toivon, että välittäisit tämän kyselyn Pohjois-Savon hyvinvointialueen perhekeskuksien perhetyöntekijöille. Laitan liitteeksi saatekirjeen, joka pitää sisällään linkin tutkimukseen.

Ystävällisin terveisin
Sirkka Karttunen

Liite 3. Saatekirje perhetyöntekijöille

Arvoisa vastaanottaja,

Olen sosionomi opiskelija Sirkka Karttunen Jyväskylän ammattikorkeakoulusta. Teen opinnäytetyötäni lastensuojelun systeemisestä toimintamallista perhetyön näkökulmasta. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, kuinka lastensuojelun systeeminen toimintamalli asettuu osaksi perhetyötä ja mikä on perhetyöntekijän rooli toimintamallissa. Päättökysymyksenä on: ” Kuinka perhetyöntekijät näkevät oman roolin lastensuojelun systeemisessä toimintamallissa ja kuinka he kokevat sen sopivuuden omaan työhönsä.”

Olen toteuttamassa osana opinnäytetyötä tutkimusta, joka on suunnattu Pohjois-Savon hyvinvointialueen perhetyöntekijöille. Tarkoituksena on, että jokainen työntekijä pääsee ilmaisemaan oman kokemuksen lastensuojelun systeemisestä toimintamallista.

Tutkimukseen vastataan anonymisti, eikä yksittäisiä vastaajia voida tunnistaa. Kyselyn tekemisessä on käytetty Webprol-ohjelmaa. Tutkimus on täysin vapaaehtoinen ja sen voi keskeyttää, missä vaiheessa tahansa. Kysely lomake on auki 08.10.2023 saakka. Tutkimusaineisto hävitetään aineiston käsittelyn jälkeen eikä sitä käytetä muuhun, kuin tähän opinnäytetyöhön. Vastamiseen menee noin 5–10 minuuttia riippuen vastaajasta itsestään. Kysely pitää sisällään monivalintakysymyksiä sekä avoimia kysymyksiä. Jokainen vastaus on tärkeä ja kiitän etukäteen vastaamisesta.

Opinnäytetyön on tarkoitus valmistua joulukuussa 2023, jonka jälkeen se julkaistaan Theseus.fi ja on siellä kaikkien saatavilla.

Linkki tutkimukseen:

<https://link.webropolsurveys.com/S/1C173FD2E1C5EC6E>

Ystävällisin terveisin
Sirkka Karttunen